

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Zietrowski Leszek,
ul.
Warszawa 01-136

† 1943

ppor. J. KAKOWICZ Irena
z d. Medrzycka
ps. „Irena”, „Barbara”

Zg
NSZ
Warszawa

518 / WSK
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — JĘLIKOWIŁZ Jrena .....

z d. Medyka

fs. „Jrena” „Barbara” T. 518/15K

I/1. Relacja ✓ 1k, s. 1

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie —

I/1 Relacja

- Relacja sporządzona przez Leśnika Żebrowskiego, mys (2eq), k.2, s. 1-2

3/1-1

ppor.

IRENA IŁŁAKOWICZ „IRENA”- „BARBARA”

Urodziła się 26 lipca 1906 r. w Berlinie, córka Bolesława Mędrzyckiego i Władysławy z Zakrzewskich. Wychowana w patriotycznej, ziemiańskiej rodzinie, studiowała w Szwajcarii. Tam zakochała się w perskim dyplomacie i po ślubie wyjechała z nim do jego ojczyzny. Nie był to jednak kraj przyjazny dla kobiety z Europy, powróciła stamtąd do Polski. Tu poznała wkrótce Jerzego Iłłakowicza, który też wywodził się ze środowiska ziemiańskiego, wykształcenie także odebrał na Zachodzie (m.in. w London School of Economics).

Pobrali się 23 października 1934 r. w Warszawie, w kościele katedralnym św. Jana na Starym Mieście. Urodziła im się córka Ligia. Po wybuchu wojny małżeństwo Ireny i Jerzego Iłłakowiczów zaangażowali się w działalności konspiracyjnej Związku Jaszczurczego (był to pion wojskowy przedwojennego środowiska Obozu Narodowo-Radykalnego). Jerzy został szefem Komisariatu Cywilnego, a Irena trafiła do wywiadu ZJ w centrali w Warszawie. Miała do tego znakomite przygotowanie - szerokie znajomości, europejskie wykształcenie, biegła znajomość języków obcych i dodatkowo wyjątkowa uroda. Powierzano jej szczególnie niebezpieczne akcje.

Po powstaniu Narodowych Sił Zbrojnych (we wrześniu 1942 r.) Jerzy (pod ps. „Michał Zawisza”) został szefem wydziału VII - finansowego Dowództwa NSZ, Irena zaś współorganizowała pion wywiadu Dowództwa, pod pseudonimem „Irena” - „Barbara”.

W dniu 7 października 1942 r. została przypadkowo aresztowana w Warszawie. Trafiła na Pawiak, gdzie dekonspiracja jej funkcji spowodować mogła duże straty dla organizacji. Poddawana wyrafinowanemu śledztwu, przeżyła podjętą próbę otrucia. Dzięki przekupieniu jednego ze strażników, została „omyłkowo” dołączona do transportu więźniów na Majdanek. Tam podjęto udaną próbę wyciągnięcia jej z rąk niemieckich. Dokonała tego specjalna grupa członków NSZ z Pomorza, władających biegle językiem niemieckim, pod pozorem przewiezienia jej na egzekucję, posługujących się podrobionymi dokumentami Gestapo.

Zachował się o tej akcji raport Delegatury Rządu z marca 1943 r.: *w połowie b.[ieżącego] miesiąca została uwolniona z Majdanka Iłłakowiczowa. Uwolnił ją Szaniec w ten sposób, że przyjechali do Majdanka w mundurach gestapo i wywieźli ją na rozstrzelanie. Obecnie ma być w Warszawie i ukrywać się.*

Ostatnia wiadomość była nieścista - nie ukrywała się bowiem w Warszawie, lecz w jednym z majątków (należącym do jej teściów) w Puławskim. Po kilku tygodniach odpoczynku i rekonwalescencji powróciła do swych obowiązków w wywiadzie, pod nowym nazwiskiem. Nie pracowała jednak na odcinku zachodnim (tak jak przedtem), ale pionie antykomunistycznym, aby ustrzec się penetracji Gestapo. Była przewidziana do przerzucenia jako kurierka NSZ na Zachód do Londynu, wraz z Tadeuszem Salskim (który wyruszył jesienią 1943 r. i dotarł tam w styczniu 1944 r.). Wieczorem 4 października 1943 r. wyszła z domu w związku z zadaniami wywiadowczymi. Jej ciało znaleziono na Polach Mokotowskich w Warszawie, miała przy sobie również dokumenty i pieniądze, nie był to zatem mord rabunkowy ani akcja Gestapo. Okoliczności jej śmierci nie zostały wyjaśnione do dziś i stanowią jedną z wielu zagadek podziemia. W dniu 9 października 1943 r. została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

W maju 1944 r. rozkazem KG NSZ została pośmiertnie awansowana do stopnia podporucznika.

Leszek Żebrowski

Żebrowski Leszek

ul.

01-136 W-wa

518 J 518 1/1-2

IRENA IŁLAKOWICZ „IRENA”- „BARBARA”

Urodziła się 26 lipca 1906 r. w Berlinie, córka Bolesława Mędrzyckiego i Władysławy z Zakrzewskich. Wychowana w patriotycznej, ziemiańskiej rodzinie, studiowała w Szwajcarii. Tam zakochała się w perskim dyplomacie i po ślubie wyjechała z nim do jego ojczyzny. Nie był to jednak kraj przyjazny dla kobiety z Europy, powróciła stamtąd do Polski. Tu poznała wkrótce Jerzego Iłlakowicza, który też wywodził się ze środowiska ziemiańskiego, wykształcenie także odebrał na Zachodzie (m.in. w London School of Economics).

Pobrali się 23 października 1934 r. w Warszawie, w kościele katedralnym św. Jana na Starym Mieście. Urodziła im się córka Ligia. Po wybuchu wojny małżeństwo Ireny i Jerzego Iłlakowiczów zaangażowali się w działalności konspiracyjnej Związku Jaszczurczego (był to pion wojskowy przedwojennego środowiska Obozu Narodowo-Radykalnego). Jerzy został szefem Komisariatu Cywilnego, a Irena trafiła do wywiadu ZJ w centrali w Warszawie. Miała do tego znakomite przygotowanie - szerokie znajomości, europejskie wykształcenie, biegła znajomość języków obcych i dodatkowo wyjątkowa uroda. Powierzano jej szczególnie niebezpieczne akcje.

Po powstaniu Narodowych Sił Zbrojnych (we wrześniu 1942 r.) Jerzy (pod ps. „Michał Zawisza”) został szefem wydziału VII - finansowego Dowództwa NSZ, Irena zaś współorganizowała pion wywiadu Dowództwa, pod pseudonimem „Irena” - „Barbara”.

W dniu 7 października 1942 r. została przypadkowo aresztowana w Warszawie. Trafiła na Pawiak, gdzie dekonspiracja jej funkcji spowodować mogła duże straty dla organizacji. Poddawana wyrafinowanemu śledztwu, przeżyła podjętą próbę otrucia. Dzięki przekupieniu jednego ze strażników, została „omyłkowo” dołączona do transportu więźniów na Majdanek. Tam podjęto udaną próbę wyciągnięcia jej z rąk niemieckich. Dokonała tego specjalna grupa członków NSZ z Pomorza, władających biegle językiem niemieckim, pod pozorem przewiezienia jej na egzekucję, posługujących się podrobionymi dokumentami Gestapo.

Zachował się o tej akcji raport Delegatury Rządu z marca 1943 r.: *w połowie b.[ieżącego] miesiąca została uwolniona z Majdanka Iłlakowiczowa. Uwolnił ją Szaniec w ten sposób, że przyjechali do Majdanka w mundurach gestapo i wywieźli ją na rozstrzelanie. Obecnie ma być w Warszawie i ukrywać się.*

Ostatnia wiadomość była nieścista - nie ukrywała się bowiem w Warszawie, lecz w jednym z majątków (należącym do jej teściów) w Puławskim. Po kilku tygodniach odpoczynku i rekonwalescencji powróciła do swych obowiązków w wywiadzie, pod nowym nazwiskiem. Nie pracowała jednak na odcinku zachodnim (tak jak przedtem), ale pionie antykomunistycznym, aby ustrzec się penetracji Gestapo. Była przewidziana do przerzucenia jako kurierka NSZ na Zachód do Londynu, wraz z Tadeuszem Salskim (który wyruszył jesienią 1943 r. i dotarł tam w styczniu 1944 r.). Wieczorem 4 października 1943 r. wyszła z domu w związku z zadaniami wywiadowczymi. Jej ciało znaleziono na Polach Mokotowskich w Warszawie, miała przy sobie również dokumenty i pieniądze, nie był to zatem mord rabunkowy ani akcja Gestapo. Okoliczności jej śmierci nie zostały wyjaśnione do dziś i stanowią jedną z wielu zagadek podziemia. W dniu 9 października 1943 r. została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

W maju 1944 r. rozkazem KG NSZ została pośmiertnie awansowana do stopnia podporucznika.

Leszek Żebrowski

ul.
01-136 15-100

J. 518/WSK

27. NSZ
4-4a

+ JAKOWICZ Jrena

z d. Medyczne

ps. "Jrena", "Barbara"

v. Nazwiskowe karty informacyjne: 1

J. 518/WSK

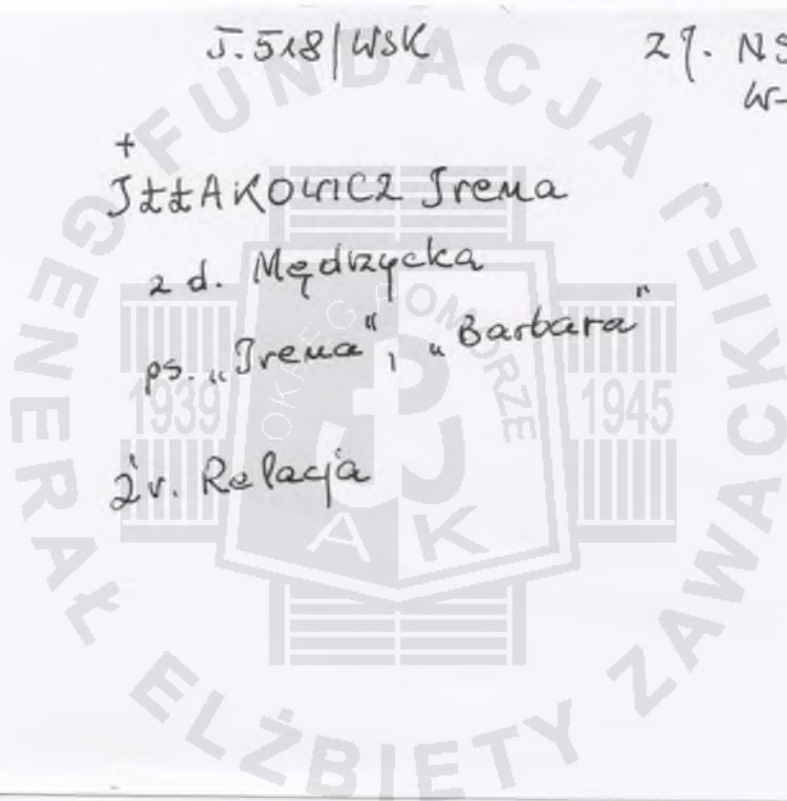
29. NSZ
W-ka

+
J. AKOUCZ Irene

2 d. Medyczna

ps. "Irena", "Barbara"

2 v. Relacja

JLAKOWICZ Irena

